

Lars Østby

**Bruk av velferdsordninger blant
nyankomne innvandrere fra de
nye EØS-landene i 2005**

Notater

Innhold

Sammendrag.....	3
1. Innledning og problemstilling	5
2. Datagrunnlag	9
3. Bruken av velferdsordningene.....	10
4. Konklusjoner	30
Referanser.....	32
De sist utgitte publikasjonene i serien Notater	33

Sammendrag

I perioden før EU 1. mai 2004 ble utvidet med 10 nye medlemsland mot øst og i Middelhavet, var mange opptatt av hvilke konsekvenser denne utvidelsen ville kunne få for Norge. Det kunne bli endringer i art og omfang av innvandringen fra disse landene til Norge, og dette kunne få effekter på arbeidsmarkedet i Norge. Mye usikkerhet var knyttet til disse innvandrene bruk av norske velferdsordninger. Etter utvidelsen har det norske arbeidsmarkedet blitt strammere og arbeidsledigheten er gått ned. Fokus er flyttet bort fra bruk av velferdsordninger og over på arbeidsforholdene for denne nye arbeidskraften, og på hvor stort behovet i Norge er for importert arbeidskraft.

Det trengs fortsatt et grunnlag for å vurdere i hvilken grad bruken av velferdsordningene har endret seg som følge av at fri bevegelse er innført for statsborgere fra de nye EØS-landene fra 1. mai 2004, og om mønsteret endrer seg når botiden blir lenger. Hoveddelen av notatet er en gjennomgang av bruken av de ulike velferdsordningene i 2005 blant innvandrere ankommet etter 1. mai 2004 og i 2005.

Endringer i bruken av velferdsordninger over tid vil være ett av temaene i notatet. Vi kommer til å legge en viss vekt på å sammenlikne bruken i 2005 for de nyankomne og de som da hadde bodd her siden året før (ankommet i 2004, men etter 1. mai). Vi vil også sammenlikne hvordan bruken var i 2004 og i 2005 for dem som kom i perioden 1. mai-31. des. 2004.

Vi vet ikke med sikkerhet hvor stort det samlede innslaget i det norske arbeidsmarkedet er av arbeidskraft ankommet fra de nye EØS-landene etter utvidelsen. I tillegg til de som er registrert som innvandrere (skal oppholde seg i Norge i minst 6 måneder), er det svært mange som *ikke* skal registreres som innvandrere, men som kan fanges opp gjennom andre kilder som Arbeidstakerregisteret, UDIs tillatelsesdata og informasjon som kommer til Sentralskattekontoret for utenlandssaker. Det er imidlertid en god del som ikke dekkes av disse kildene, i tillegg til at det nok er mange som etter regelverket skulle vært registrert, men som ikke blir det. Det store flertallet av dem som er registrert kommer fra særlig Polen og så Litauen. Fra landene utenom Polen og Baltikum er tallene beskjedne. Det er fortsatt langt flere som kommer til Norge enn til de andre nordiske landene. Når vi sammenlikner nettoinnvandringen de siste åtte måneder i 2004 med tallene for 2005, er det en klart større økning i innvandringen fra de nye EØS-landene enn fra andre, og det er mye større oppgang for menn enn for kvinner.

Selv om vi ikke har full oversikt over antallet personer fra de nye EØS-landene som oppholder seg i Norge, viser det seg at praktisk talt alle som har mottatt en velferdsytelse gjenfinnes i våre registre. Det betyr at nesten ingen mottar slike ytelser uten at det er klart hvilken person det er, hvor vedkommende kommer fra etc.

Flyttestatistikken for 2005 viser at den registrerte innvandringen fra noen av disse nye medlemslandene er svært mye større enn tidligere. Nettoinnvandringen i 2005 av polske statsborgere var den største av alle nasjonaliteter, og Litauen kom som nummer 9, mens de før utvidelsen (2002) rangerte henholdsvis som nummer 7 og nummer 18. Innvandrene fra de nye EØS-landene er fortsatt preget av at dette er en ganske ny arbeidsinnvandring. Det var i 2005 over dobbelt så mange menn som kvinner, og i aldersgruppen 30-44 var det fire ganger så mange menn som kvinner. Andelen barn og gamle var lavere fra de nye EØS-landene enn fra de andre innvandrergруппene vi ser på. Riktignok var det i 2005 en oppgang i antall familiegjenforeninger, særlig fra Polen og Litauen, men den var ikke så sterk at den påvirket strukturen på innvandringen herfra i særlig grad.

Det var relativt mange flere som mottok *sykepenges* i 2005 av dem som kom i 2004 enn det var i 2004, men også i 2005 var det få som fikk sykepenges ankomståret. Sykepenges ytes fra folketrygden for sykeperioder av minst 16 dagers varighet. Rett til sykepenges har en allerede etter å ha arbeidet i Norge én dag. Denne ytelsen synes å være mer avhengig av botiden enn mange andre. Selv om økningen var stor fra 2004 til 2005, er tallene fortsatt lavere enn for innvandrerne sett under ett, og de fra de nye EØS-landene ligger lavere enn de fra andre EØS-land. For *dagpenger ved arbeidsledighet* er regelverket slik at det normalt kreves å ha vært heltidssysselsatt i landet i minst 12 måneder for å det. Utbetalingene viser at dette nok praktiseres noe ulikt, slik at enkelte får dagpenger også i ankomståret. Tallene er imidlertid ganske lave, og utbetalingene i 2005 for dem som kom i 2004 tyder på at denne gruppens arbeidsledighet er lav. Det er færre blant innvandrere fra de nye EØS-landene enn fra andre land som får dagpenger ved arbeidsledighet.

Økonomisk sosialhjelp utbetales til personer som har lovlig opphold i riket, og som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom andre kilder. Sosialhjelpen kan nok være en av de ytelsene som noen fryktet skulle trekke innvandrere til Norge. Bruken av sosialhjelp blant personer fra de nye EØS-landene er ganske moderat både ankomståret og året etter. For andre nyankomne er bruken av sosialhjelp mye vanligere, både blant personer fra andre EØS-land og særlig blant innvandrere fra andre deler av verden.

Stønader knyttet til barn utbetales i langt større omfang enn de som er nevnt over. *Barnetrygd* er den ordningen som flest har tilgang på. Den utbetales for barn under 18 år. Som hovedregel skal barna være bosatt i Norge, men trygd utbetales også for barn bosatt i andre land i EØS-området om foreldrene har krav på slik trygd gjennom sin tilknytning til Norge. En betydelig andel av alle nyankomne innvandrere er mottakere av barnetrygd, som vi kan vente ut fra innvandrernes aldersfordeling. Nesten 7 prosent av dem som kom i 2005 mottok barnetrygd det året, og personer fra de nye EØS-landene er på gjennomsnittsnivået. I forhold til andre grupper var det relativt mange menn fra de nye EØS-landene som var mottakere av barnetrygd. Oppgangen i andel mottakere blant dem som kom i 2004 er stor (en fordobling). Denne oppgangen kan henge sammen ikke bare med at flere kan ha fått barn, men også at kunnskapene om rett til barnetrygd for barn i hjemlandet er blitt mer utbredt.

Kontantstøtte mottas av færre enn i andre innvandrergrupper, og også her er det relativt mange menn som er mottakere. Oppgangen i andelen som mottar kontantstøtte, synes å være så stor at økende kunnskaper om denne ordningen trolig er en medvirkende faktor. *Fødselspenges* er det få nyankomne innvandrere som får, både ankomståret og året etter. *Engangsstønad ved fødsel* er det derimot langt vanligere å motta blant nyankomne. Ingen annen ordning gikk i så stor grad til nyankomne. Engangsstønad mottas av færre kvinner fra de nye EØS-landene enn av kvinner fra land utenfor EØS. Kvinner som kom i 2004 og i 2005 hadde samme andel mottakere i ankomståret, og samme andel av mottaker i 2004 og 2005 blant dem som kom i 2004.

De andre ordningene mottas av svært få nyankomne innvandrere fra de nye EØS-landene, dels fordi det ifølge regelverket ikke er mulig å få slike ytelsene for nyankomne uten tidligere tilknytning til Norge (gjelder rehabiliterings- og attføringspenges, og alders- og uførepensjon), og dels fordi den demografiske sammensetningen gjør det lite sannsynlig at andelen mottakere kan være av betydning (bostøtte i tillegg til de nevnte). På grunn av omlegging av regelverk og organisering av data, foreligger det ikke tall for 2005 for *studiestøtte fra Statens lånekasse*, men i 2004 var det ganske små beløp som gikk til nyankomne fra de nye EØS-landene, mens det var betydelige beløp som gikk til nyankomne fra andre deler av verden.

1. Innledning og problemstilling

1.1 Innledning

I perioden før EU-utvidelsen 1. mai 2004 med 10 nye medlemsland mot øst og i Middelhavet var det stor interesse og mye usikkerhet knyttet til hvilke konsekvenser denne utvidelsen ville kunne få Norge. Man ventet endringer i art og omfang av innvandringen fra disse landene til Norge, og dette kunne få effekter på arbeidsmarkedet i Norge, i form av øket arbeidsledighet, lønnspress og annet. Mange var også opptatt av deres bruk av norske velferdsordninger. Etter utvidelsen har det norske arbeidsmarkedet blitt strammere og arbeidsledigheten er gått ned. Fokus er flyttet over på arbeidsforholdene for denne arbeidskraften, og på hvor stort behov Norge har for importert og gjerne fleksibel arbeidskraft. Sommeren 2006 har det også vært en viss omtale i media av arbeidsledigheten blant polakker i Norge, men det må trolig gjelde grupper som ikke har en oppholdstillatelse med hjemmel i overgangsordningene, fordi slike tillatelser forutsetter at en har fulltids arbeid.

Interessen i den offentlige opinion har i større grad vært knyttet til arbeidsmarkedsforhold enn til bruken av velferdsordningen. Man har vært opptatt av muligheten for øket nasjonal arbeidsledighet, særlig innenfor enkelte bransjer, og av hva slags arbeidsbetingelser innvandret arbeidskraft blir gitt. Om arbeidsbetingelsene kommer under betegnelser som "sosial dumping" sto sentralt i debatten rundt innføringen av overgangsordningene. Etter hvert har fokus mest vært på arbeidsbetingelser og konkurranseforhold mellom norske og utenlandske arbeidstakere og tjenesteleverandører. Mange har vært opptatt av om de som opererer sine selskaper i de nye landene og leier ut arbeidskraft fører til at norske arbeidstakere og bedrifter presses ut av næringen, eller må arbeide under betingelser som ellers ville vært uakseptable. Det har også vært antydning at arbeidstakere fra de nye EØS-landene arbeider under betingelser som gjør det umulig å ivareta tradisjonelle sikkerhetsnormer.

Lenge før utvidelsen antok man at disse nye medlemmene også ville bli medlemmer av EØS, slik at denne utvidelsen var ventet å ville få konsekvenser også for Norge. Ved utvidelsen fikk Norge i likhet med mange andre av de gamle EØS-landene aksept for å innføre overgangsregler. Disse ordningene hadde en maksimal varighet på sju år, og måtte tas opp til vurdering etter to og fem år. Våren 2006 ble de norske overgangsreglene forlenget med tre år, uten vesentlige endringer.

Overgangsregler finnes av to typer (se Østby 2005):

Nasjonale overgangsregler. I de to første årene etter utvidelsen kan de nåværende EU/EØS-landene benytte nasjonale bestemmelser til å regulere adgangen til arbeidsmarkedet for borgere av de nye EU-landene. Denne perioden kan utvides med tre år uten at det stilles nærmere vilkår for Norge som EØS-land. De nasjonale bestemmelsene kan forlenges med ytterligere to år, fram til sju år etter utvidelsen. Dette forutsetter imidlertid at det kan konstateres eller er fare for alvorlige forstyrrelser på arbeidsmarkedet, jf. betingelsene for bruk av beskyttelsesmekanismer nedenfor. I løpet av overgangsperioden kan medlemslandene når som helst, også fra første dag, innføre ordinære EU/EØS-regler om fri bevegelighet for arbeidstakere.

Beskyttelsesmekanismer. Hvis de nåværende EØS-medlemslandene ved utvidelsen eller i løpet av de første sju årene åpner arbeidsmarkedet fullt ut for borgere i de nye medlemslandene i tråd med EU/EØS-reglene, kan det i løpet av denne perioden anvendes en beskyttelsesmekanisme. Vilkåret i EØS-utvidelsesavtalen for å iverksette beskyttelsestiltak er at en medlemsstat "utsettes for eller forventer forstyrrelser på arbeidsmarkedet som vil kunne utgjøre en alvorlig risiko for levestandarden eller sysselsettingen i en bestemt region eller et bestemt yrke". En arbeidsgruppe har vurdert

spørsmålet og foreslår at det utformes en slik mekanisme for Norge. Det forutsetter bl.a. gode rutiner for registrering og informasjonsflyt, effektiv overvåking av arbeidsmarkedet og en hjemmel i utlendingsloven for å kunne begrense den fri bevegelsen for arbeidstakere." (KRD, 2004, side 8-9)

Disse to tiltak omtales under fellesbetegnelsen "overgangsordninger".

UDI (2004) sier på side 1: "De norske overgangsreglene innebærer i korte trekk at arbeidstakere fra de nye medlemslandene må ha oppholdstillatelse før de begynner å arbeide, at lønns- og arbeidsvilkårene skal være i henhold til tariff eller regulativ der slike avtaler foreligger og tilsvarende den lønn som er normal for vedkommende sted og yrke i "uregulerte" arbeidsforhold. Tillatelse gis kun for den periode arbeidet gjelder, og maksimum for ett år om gangen." De som tildeles arbeids- og oppholdstillatelse under disse reglene, vil også kunne bringe med seg eventuell familie, på vanlig måte. I dette notatet skal vi bare ta opp hvordan de *innvandrerne* som er kommet til Norge fra de nye medlemslandene etter EØS-utvidelsen har brukt norske velferdsordninger.

Det har nok hele tiden vært større interesse for konsekvensene for arbeidsmarkedet enn for bruk av velferdsordningene, og det ble lagt fram et diskusjonsnotat om dette fra daværende AAD i 2004 (AAD 2004). Ubalanser i form av uakseptabel høy arbeidsledighet synes ikke for tida å være en aktuell problemstilling. Noe godt anslag på antallet som er kommet til Norge fra de nye EØS-landene for å arbeide her, har vi ikke. Det er mange grunner til at det er langt flere arbeidstakere her enn de som er registrert bosatt (se Berge et. al 2006, og Friberg 2006), men kanskje ikke så mange som de mer løsslupne gjetningene på inntil 120 000 personer.

I 2003 gjorde SSB et prosjekt for AAD hvor vi beskrev på ganske bred basis innvandringen fra de antatt nye EU-landene (Østby 2003), og dette ble i gjennomgangen av bruken av velferdsordningen i 2004 fulgt opp også med en beskrivelse av innvandringen i 2004 (Østby 2005). Her i dette notatet skal vi ikke gå inn på den generelle beskrivelsen av flyttingene mellom Norge og de nye medlemslandene, men vi skal likevel si noe om innvandringen fra disse landene i 2005, og sammenlikne med tall for tidligere perioder.

1.2 Sammendrag av resultatene for 2004 (hentet fra Østby 2005)

Vi har ikke god nok oversikt over alle fra de nye medlemslandene som har en aktivitet i det norske arbeidsmarkedet, eller som på annet grunnlag har rettigheter i det norske velferds-systemet. Siden vi har informasjon om praktisk talt alle som gjorde bruk av en eller annen velferdsordning i 2004, vet vi nok om omfanget av bruken, men vi har ikke noe fullgodt grunnlag for å anslå hvor mange som faktisk ville vært kvalifisert for en ordning dersom behovet skulle melde seg. Vi kan derfor ikke gi bruksrater (andel brukere blant de som er berettigede).

Flyttestatistikken, som bare skal fange opp dem med lovlig opphold, og som kommer hit med en intensjon om å bli her i minst seks måneder, viser at strømmene fra de nye medlemslandene var helt annerledes etter utvidelsen enn i tidligere år. Omfanget av innvandringen har økt, slik det har gjort i flere år. Nå har også sammensetningen endret seg.

I rapporten gjennomgås bruken av en rekke velferdsordninger, og vi sier litt om betingelsene for å få tilgang på støtte. De statsborgerne fra de nye medlemslandene i EØS som er kommet etter 1. mai 2004, sammenliknes med statsborgerne i de gamle EØS-landene og i landene i resten av verden som er kommet i samme periode. Personer fra nye EØS-land er gjennomgående i ung yrkesaktiv alder, hvor behovet for mange av velferdsordningene knyttet til høy alder er ganske begrenset, men hvor ordningene knyttet til egne barn er mer aktuelle. *Når vi vurderer bruken av velferdsordningene, er det viktig å huske at det bildet vi gir er fra de første*

åtte månedene etter utvidelsen. Etter hvert som tiden går, kan bruken bli vanligere, flere kan få behov for sykepengar, bli uføre, bli gravide, oppnå alderspensjon etc.

Nyankomne statsborgere i de nye EØS-landene gjør mindre bruk av nesten alle velferdsordningene enn andre nyankomne utenlandske statsborgere. Det eneste unntaket er engangsstønad ved fødsel, som 3 prosent av begge grupper mottok i 2004. Det gis barnetrygd til 4 prosent av de nyankomne fra de nye EØS-landene, klart mindre enn gjennomsnittet for nyankomne i alt. Både for barnetrygd og for kontantstøtte er det mulig at mange ikke vet om den rett de eventuelt har, og at det er et underforbruk av disse ytelsene i forhold til regelverket. Rettigheten til disse ordningene varierer selvfølgelig med alder, og nyankomne fra de nye EØS-landene er i større grad enn andre innvandrere i den alder hvor en har barn i de relevante aldersgruppene for disse ordningene.

Blant de nyankomne fra de nye EØS-landene er bruken av sykepengar (under 1 prosent) noe mindre enn for gjennomsnittet av nyankomne, mens bruken av dagpengar ved arbeidsledighet (0,2 prosent av de nyankomne fra EØS-land) og økonomisk sosialhjelp er betydelige mindre enn blant andre nyankomne. For de andre ordningene er det ingen (rehabiliteringspengar og støtte til yrkesrettet attføring, tidsbegrenset uførestønad, alderspensjon og uførepensjon) som bruker ordningen, eller bare inntil et par promille (fødselspengar, ytelsar til enslige forsørgere, bostøtte og studiestøtte fra Statens lånekasse). Dette må ses i lys av at arbeidsinnvandrere fra de nye EØS-landene i liten grad har opparbeidet rettigheter til en del av ordningene, og heller ikke så ofte har behov for dem.

Det foreliggende tallmaterialet synes å indikere at bruken av velferdsordningar blant nyankomne innvandrere fra de nye EØS-landene så langt er beskjeden, og mindre enn blant andre nyankomne innvandrere. Bruken er av et visst omfang for ordningar knyttet til barn (om lag 150 personer fikk engangsstønad ved fødsel, barnetrygd og/eller kontantstøtte), men ut fra den demografiske strukturen kan det antas at det er et underforbruk av disse ordningene i forhold til rettighetene. Til sammen for de andre ordningene var det knapt 50 mottakere. Antallet tilfeller av utbetalte velferdsordningar utgjør om lag 10 prosent av de registrerte personene fra disse landene, og nesten 20 prosent av personene fra andre land. Størst forskjell mellom nyankomne EØS-borgere og andre i bruk av velferdsordningene er det for sosialhjelp og barnetrygd. Nyankomne fra nye EØS-land hadde mindre bruk enn andre av begge disse ordningene.

For de tre ordningene knyttet til barn ble det utbetalt vel 2 millioner kroner i 2004 til nyankomne fra nye EØS-land. For alle andre ordningar til sammen ble utbetalt vel én million, slik at nyankomne fra EØS-landene i alt fikk om lag 3,5 millioner kroner i velferdsordningar i 2004. Alle nyankomne fikk nær 100 millioner til sammen, hvorav sosialhjelp som nok i stor grad går til flyktningar, sto for bortimot halvparten.

1.3 Problemstilling

AID trenger fortsatt et grunnlag for å vurdere i hvilken grad bruken av velferdsordningene er påvirket av at fri bevegelse er innført for statsborgere fra de nye EØS-landene fra 1. mai 2004, og om mønsteret endrer seg når botiden blir lenger. Hoveddelen av notatet er en gjennomgang av bruken av de ulike velferdsordningene i 2005 blant innvandrere ankommet etter 1. mai 2004 og i 2005. Hovedvekten ligger på bruken blant nyankomne innvandrere fra de nye EØS-landene, men vi sammenlikner fortsatt med andre nyankomne innvandrere, både fra de gamle EØS-landene og fra andre land. Som grunnlag for disse sammenlikningene beskriver vi disse gruppenes fordeling etter alder og kjønn, fordi ulikheter i demografisk sammensetning kan ha stor betydning når en skal forstå ulikheter i bruksmønsteret. Vi omtaler noen steder også den bruken som hele innvandrerbefolkningen har av slike velferdsytelsar.

Bruken i 2004 blant dem som ankom dette året var tema i forrige analyse (Østby 2005). Nå skal vi se hvordan bruken i denne gruppen utviklet seg i 2005 for å vise i hvilken grad bruken endres når botiden øker. Vi sammenlikner også bruken blant nyankomne i 2005 med den bruk nyankomne de siste åtte månedene i 2004 hadde i 2004 for å se om det er vridninger i bruken av velferdsordninger blant de som er nyankomne.

Disse problemstillingene skal vi ta opp gjennom å bruke tall fra Rikstrygdeverkets og SSBs kilder som kan beskrive hvor mange nyankomne som har fått tilgang til velferdsordninger, og hvor store beløp de har fått.¹

Det har ikke vært en del av oppdraget å vurdere det tilskuddet som nyankomne innvandrere fra de nye EØS-landene har til finansieringen av velferdsordningen gjennom de skatter og avgifter som de bidrar med.

¹ Det skjer store organisatoriske endringer i Trygdeetaten (NAV-reformen). Disse endringene har forsinket leveransen av grunnlagsdataene, men med meget god hjelp fra Vidar Pedersen ved Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk har det vært mulig å få tilrettelagt data for disse analysene.

2. Datagrunnlag

Datagrunnlaget for bruken av velferdsordningen kommer fortsatt fra RTV. Når data for alle tildelinger i et kalenderår er klare, blir individdata overført til SSB for kopling på individnivå for å kunne lage statistikk over bruk av sosialhjelp, barnetrygd, fødselspenger etc., og for å kunne lage inntektsstatistikk for personer. For mer informasjon om datagrunnlaget vises til Østby (2005).

Det finnes ikke én pålitelig samlet oversikt over hvor mange som kommer fra de nye medlemslandene for å arbeide i Norge. Særlig er det mangelfulle opplysninger om dem som kommer hit for en kortere periode, og for dem som er her som tjenesteytere. Mange i disse gruppene skal ikke melde flytting og har heller ikke behov for arbeidstillatelse, men det bør være mulig å fange dem opp gjennom spesielle meldingsrutiner eller skattemessige forhold. I vår sammenheng, bruk av velferdsordningene, er dette likevel ikke et stort problem. For å komme inn under norske velferdsordninger er det en forutsetning at en er registrert bosatt i landet, og dette vil blant annet tilsi at en tildeles fødselsnummer. I fjorårets rapport kom det fram at det ikke kunne spores velferdsordninger som ble brukt av nyinnvandrete personer uten gyldig fødselsnummer. Det kan nok tenkes at en del blir tildelt fødselsnummer knyttet til mottaket av velferdsordningene, slik at de prosenttallene som presenteres her for andelen med velferdsgoder i forhold til målgruppene ikke er uttrykk for sannsynligheten for den enkelt innvandrer til å få en gitt velferdsordning.

UDI gir regelmessig statistikk over tildelte og fornyede arbeidstillatelser, se deres web: <http://www.udi.no/templates/OversiktssideType1.aspx?id=3589> oppslagsord EØS-utvidelsen formål arbeid mai 2006 - pps. Berge et al (2006) har anslag over arbeidskraft fra de nye landene som også inkluderer personer som er på kortere opphold enn 6 måneder (som er nedre grense for å bli registrert som innvandrer). Problemet med UDIs statistikk er at den viser tillatelser og ikke personer som er til stede på et gitt tidspunkt. Berges tall baserer seg på meldinger som kommer via Sentralskattekontoret for utenlandssaker, og er sikkert lavere enn det reelle antallet som er her og arbeider. Mange av dem som er på oppdrag i Norge er her for en meget kort tid, slik at de store tallene for hvor mange fra disse landene som arbeider i Norge, må holdes opp mot varigheten av arbeidsforholdet. Om 100 000 personer arbeider en måned i gjennomsnitt, bidrar de med 12 000 årsverk. Virkningen for arbeidsmarkedet i Norge blir derfor mye mindre enn antallet personer skulle antyde.

FAFO har omfattende analyser av EU-/EØS-utvidelsen og arbeidsvandringer innenfor rammen av et strategisk instituttprogram fra Norges forskningsråd (se f.eks. Dølvik et al 2006 og Friberg 2006). Deres analyser tar også opp omfanget av arbeidsinnvandringen fra de nye EØS-medlemmene, men heller ikke der foreligger gode anslag over hvor mange som er til stede i landet, og hvor stort deres bidrag til arbeidsmarkedet er.

3. Bruken av velferdsordningene

Selv om vi ikke har full oversikt over antallet personer fra de nye EØS-landene (eller for den del fra andre land) som oppholder seg i Norge, viser det seg at praktisk talt alle som har mottatt en velferdsytelse av den typen vi gjennomgår her, gjenfinnes i våre registre. Det betyr at ingen mottar slike ytelser uten at det er klart hvilken person det er, hvor vedkommende kommer fra etc. Det er nok mange som dersom forholdene blir slik (f. eks. at de får rett til sykepenger, uføretrygd, fødselspenger m.v.) vil ha rett til velferdsytelser, ikke står innmeldt i våre registre, men de kommer dit når ytelsen kreves. Dermed er ikke statistikken egnet til å regne sannsynligheter for å få en ytelse, eller relative tall for hyppigheten av bruk av en ytelse, fordi vi ikke har en stor nok nevner i slike beregninger. Bruken av såkalte d-nummer, som er et identitetsnummer som tildeles personer som ikke skal bo i Norge så lenge som seks måneder, men som har en økonomisk relasjon til landet, f. eks. har en jobb det skal trekkes skatt av, viser at det er mange flere som er her på kortere opphold enn det er som flytter hit (Berge et al 2006). Mange av dem som er innleide som korttids leverandører av tjenester, enten som selvstendige eller som ansatt hos en underleverandør vil det heller ikke foreligge en dekkende oversikt over. De som i slike situasjoner skulle få bruk for, og har rett til en velferdsordning, tildeles oftest et vanlig personnummer. Derfor regner vil tellerne (mottakerne) i våre beregningene som gode nok, mens antallet med rett til å en ordning (risikopopulasjonen) er for liten i vårt materiale.

Beskrivelsen tar utgangspunkt i de personer som er registrert ankommet til Norge fra 1. mai 2004 til utgangen av 2005 med statsborgerskap i de nye EØS-landene. Det er bare disse som er interessante for analysen av bruk av velferdsordninger som konsekvens av EØS-utvidelsen. Denne gruppen må sammenliknes med relevante andre grupper for å kunne vurdere om deres faktiske forbruk av velferdsytelser er stort eller lite. Vi gir tall for bruk av velferdsordninger blant innvandrere samme periode for de som kommer fra de øvrige EØS-landene, og for innvandrere fra alle andre land under ett. Det er viktig å avgrense populasjonene til personer som har ankommet i samme periode, siden regelverket ofte er slik at det er mange ytelser som blir mye vanligere etter hvert som tiden man har oppholdt seg i Norge blir lenger.

Endringer i bruken over tid vil være ett av temaene i den videre analysen. Vi kommer til å legge en viss vekt på å sammenlikne bruken i 2005 for de nyankomne og de som da hadde bodd her siden året før (ankommet i 2004, men etter 1. mai.). Vi vil også sammenlikne hvordan bruken var i 2004 og i 2005 for dem som kom i perioden 1. mai-31. des. 2004. Gjennom disse sammenlikningene kan vi få de første indikasjoner på hvordan bruksmønsteret forandrer seg når oppholdstiden blir lenger. Analysene av bruken i 2004 for dem som kom etter 1. mai måtte skje på basis av foreløpige tall for innvandringen det året. Nå er produksjonssystemet for befolkningsstatistikken forbedret slik at det er de endelige tallene for innvandring i 2005 som er lagt til grunn. Tallene som presenteres i dette notatet baserer seg på de endelige innvandringstallene også for 2004, slik at det er et visst avvik mellom størrelsen på innvandrergruppene som ble beskrevet i Østby (2005) og de som står i dette notatet. Dette avviket har likevel ingen betydning for data om hvem som har tatt del i velferdsordningene i 2004, bare for flyttetallene.

For de fleste ordningene har vi også informasjon om utbetalte beløp, og der vi synes det er relevant skal vi trekke inn også samlede utgifter, og ikke bare antallet mottakere. Det som er mest relevant for vurderingen av konsekvensene av EØS-utvidelsen er det antallet som faller inn under reglene. Beløpene som utbetales følger deretter som resultat av hvordan den enkelte ordningen er utformet.

3.1 Flyttemønster 2004 og 2005

Tabell 3.1 viser at det i 2004 (etter 1. mai 2004) er flyttet til Norge 2344 personer med statsborgerskap i de nye medlemslandene. Dette er de personene vi har eksakt innvandringsdato for (innvandrere og personer med dato for tildeling av d-nummer etter 1.mai). Dette er de endelige tall for 2004, mens vi i Østby (2005) var henvist til de foreløpige tallene, som var 4-5 prosent lavere. Dette betyr ikke at det var flere mottakere av velferdsordninger i 2004 enn de vi hadde data for, det er bare antallet innvandrere som er blitt noe større. I foreliggende notat bruker vi hele tiden endelige tall som grunnlag for beregningene, både for 2004 og 2005. Innvandrerne fra de nye EØS-landene i 2004 hadde et betydelig mannsoverskudd. Menn utgjør vel 60 prosent av personene fra disse landene, mot 54 prosent av dem fra "gamle" EØS-land, og bare 44 prosent av den øvrige innvandringen.

Tabell 3.1. Utenlandske statsborgere innvandret til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004 etter statsborgerskap. Tall per 1.1 2006. Antall og prosent

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	20 673	10 057	10 616	100,0	100,0	100,0
Nye EØS-land	2 344	1 442	902	11,3	14,3	8,5
Øvrige EØS-land	5 955	3 209	2 746	28,8	31,9	25,9
Andre land	12 374	5 406	6 968	59,9	53,8	65,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.2 viser at innvandrer tallene for 2005 er betydelig større enn for 2004, men når vi tar hensyn til at tallene for 2004 gjelder bare de åtte månedene etter EØS-utvidelsen, er ikke forskjellen så stor. Oppgangen er størst for innvandring fra de nye EØS-landene, med en fordobling, de andre gruppene er om lag en halv gang større i 2005.

Tabell 3.2. Utenlandske statsborgere innvandret til Norge i 2005 etter statsborgerskap. Antall og prosent

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	31 355	15 868	15 487	100,0	100,0	100,0
Nye EØS-land	4 742	3 270	1 472	15,1	20,6	9,5
Øvrige EØS-land	9 300	5 207	4 093	29,7	32,8	26,4
Andre land	17 313	7 391	9 922	55,2	46,6	64,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.3 gir aldersfordelingen blant de nyankomne. Vi gir også aldersfordelingen i den samlede innvandrerbefolkningen til sammenlikning. Bruken av mange av velferdsytelsene henger nært sammen med brukergruppens aldersfordeling, og det vil være nyttig for tolkningen av bruken seinere i dette kapitlet å ha den demografiske sammensetningen i minne.

Tabell 3.3. Aldersfordeling for nyankomne innvandrere ankommet i perioden 1. mai-31. desember 2004

Alder	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	19 471	9 467	10 004	100,0	100,0	100,0
0-14 år	3 234	1 597	1 637	16,6	16,9	16,4
15-29 år	9 076	3 950	5 126	46,6	41,7	51,2
30-44 år	5 437	2 984	2 453	27,9	31,5	24,5
45-64 år	1 511	839	672	7,8	8,9	6,7
65+ år	213	97	116	1,1	1,0	1,2

Alder	Fra 8 nye EØS-land						Andre EØS-land		Andre land	
	I alt			Prosent			Antall	Prosent	Antall	Prosent
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner				
Sum	2 251	1 389	862	100,0	100,0	100,0	5 680	100,0	11 540	100,0
0-14 år	195	89	106	8,7	6,4	12,3	615	10,0	2 424	21,0
15-29 år	993	483	510	44,1	34,8	59,2	2 802	49,3	5 281	45,8
30-44 år	816	620	196	36,3	44,6	22,7	1 644	28,9	2 997	25,8
45-64 år	240	196	44	10,7	14,1	5,1	574	10,1	697	6,0
65+ år	7	1	6	0,3	0,1	0,7	45	0,8	161	1,4

Innvandringen fra de nye EØS-medlemmene var betydelig høyere i 2004 enn i 2003, som kanskje hadde "kunstig" lav innvandring i påvente av EØS-utvidelsen. Tallene for 2005 viser en fortsatt stor stigning i innvandringen, men mindre i utvandringen (Statistisk sentralbyrå 2006). Det er også en viss endring i innvandringens sammensetning. Innenfor rammen av dette notatet er det ikke plass til noen grundigere analyser av flyttemønsteret og dets utvikling. I forhold til den samlede arbeidskraften fra de nye EØS-landene utgjør nok flytterne bare en mindre del, men varigheten av deres opphold gjør dem likevel til et relevant analysetema.

Vi vil minne om at flyttestatistikken for 2005 (Statistisk sentralbyrå 2006) viser at den registrerte innvandringen fra noen av disse nye medlemslandene er svært mye større enn tidligere. Nettoinnvandringen i 2005 av polske statsborgere var den største av alle grupper og Litauen kom som nummer 9, mens de før utvidelsen (2002) rangerte henholdsvis som nummer 7 og nummer 18. Når det gjelder innvandring har altså EØS-utvidelsen satt tydelige spor, og det er stor interesse knyttet til denne gruppens framtidige flyttemønster, både om (økningen i) innvandringen vil fortsette på samme nivå, om familieinnvandring vil øke, og om de etter hvert vil få en tilbakeflyttingshyppighet som vanlig for andre EØS-borgere.

Innvandrerne fra de nye EØS-landene er fortsatt preget av at dette er en ganske ny arbeidsinnvandring. Det var i 2005 over dobbelt så mange menn som kvinner, og i aldersgruppen 30-44 var det fire ganger så mange menn som kvinner (se tabell 3.4). Før utvidelsen var det et klart flertall kvinner blant innvandrerne fra Polen og Baltikum. Mange kom for å inngå ekteskap i Norge. Dette fenomenet eksisterer kanskje fortsatt, men i omfang kommer det helt i skyggen av den store innvandringen av arbeidskraft.

Andelen barn og gamle var lavere fra de nye EØS-landene enn fra de andre gruppene i tabell 3.4. Tall for innvilgede oppholdstillatelser fra UDI viser at antallet som kommer på grunnlag av familiegjennforening er økende, men ennå i 2005 er det altså et meget beskjedent innslag av kvinner og barn. I første halvår 2006 er derimot Polen blitt det land som har fått flest tillatelser til familiegjennforening. Dette er en naturlig følge av Norge etter hvert har fått en stor gruppe menn fra Polen som har rett til familiegjennforening. Det er for tidlig å konkludere med om dette fører til en permanent sterk økning av innvandrerbefolkningen fra disse landene, men det *kan* være et tegn på at innvandrere fra Baltikum i større grad enn innvandrere fra andre EØS-

land tar hit familien og slår seg ned på mer permanent basis. For å konkludere sikrere om dette trenger en mer inngående analyser og en lengre observasjonsperiode.

Tabell 3.4. Aldersfordeling for nyankomne innvandrere, innvandrerbefolkningen 2005 og befolkningen bosatt Norge 1.1. 2006

a. Innvandrere ankommet i 2005

Alder	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	31 355	15 868	15 487	100	100	100
0-14 år	5 081	2 604	2 477	16,2	16,4	16,0
15-29 år	13 691	5 881	7 810	43,7	37,1	50,4
30-44 år	9 697	5 670	4 027	30,9	35,7	26,0
45-64 år	2 549	1 569	980	8,1	9,9	6,3
65+ år	337	144	193	1,1	0,9	1,2

Alder	Fra 8 nye EØS-land						Andre EØS-land		Andre land	
	I alt			Prosent			Antall	Prosent	Antall	Pros.
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner				
Sum	4 742	3 270	1 472	100	100	100	9 300	100	17 313	100
0-14 år	428	215	213	9,0	6,6	14,5	1 120	12,0	3 533	20,4
15-29 år	1 839	1 044	795	38,8	31,9	54,0	4 223	45,4	7 629	44,1
30-44 år	1 888	1 508	380	39,8	46,1	25,8	2 981	32,1	4 828	27,9
45-64 år	583	501	82	12,3	15,3	5,6	919	9,9	1 047	6,0
65+ år	4	2	2	0,1	0,1	0,1	57	0,6	276	1,6

b. Innvandrerbefolkningen 1.1. 2006. Prosent

	Totalt	Menn	Kvinner	Antall i alt	Fra de 8 nye	Fra andre EØS-land	Fra andre land
Sum	100	100	100	386 699	100	100	277 894
0-14 år	20,0	20,7	19,3	77 277	8,7	7,7	24,7
15-29 år	24,0	22,9	25,2	92 972	24,6	14,9	27,0
30-44 år	30,0	30,4	29,5	115 854	33,1	31,6	29,2
45-64 år	20,0	21,2	18,9	77 503	25,7	32,0	15,8
65+ år	6,0	4,8	7,1	23 093	7,8	13,9	3,3

c. Befolkningen i Norge 1.1. 2006. Prosent

	Totalt	Menn	Kvinner	Antall i alt
Sum	100	100	100	4 640 219
0-14 år	19,4	20,2	18,9	906 811
15-29 år	18,6	19,0	18,1	861 994
30-44 år	22,2	22,7	21,6	1 027 804
45-64 år	25,0	25,6	24,5	1 161 141
65+ år	14,7	12,5	16,8	682 469

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sammenlikner vi innvandringen etter utvidelsen i 2004 med mønsteret i 2005, ser vi at tilveksten både i absolutte og relative tall er større for menn enn for kvinner. Andelen av innvandrerne som er i alderen 15-29 år er blitt mindre, mens veksten i absolutte tall har vært størst i alder 30-44 år, og den relative veksten størst i gruppen mellom 45 og 64 år.

Innvandrere som kom fra de nye EØS-landene i 2005 likner mer på innvandrerne fra andre EØS-land enn de likner på innvandrerne fra land utenfor det utvidede EØS. De har en mindre andel barn og unge, og langt flere, særlig menn, over 30 år. Det er praktisk talt ingen over 65 som kom i 2005, mens det var nesten 300 fra "andre land". En kan nok tenke seg at forskjellen mellom gamle og nye EØS vil bli mindre. Det er skjedd en viss utjevning fra 2004 til 2005, først og fremst fordi flytterne fra de andre EØS-landene har fått en sammensetning mer preget av å være arbeidsinnvandrere. Med den aldersfordelingen som innvandrere fra EØS-landene har, må vi vente at det er liten bruk av velferdsytelser som er rettet mot den eldre delen av befolkningen, men at det kan være mange som har barn i hjemlandet som vil utløse ordninger som barnetrygd og kontantstøtte.

Innvandrerbefolkningens² størrelse og sammensetning forandrer seg relativt lite fra år til år, f. eks. var den ved inngangen til 2004 knapt 350 000, mot 387 000 to år seinere. Andelen fra Asia, Afrika og Latin-Amerika var 55 prosent begge år. Den største endringen de siste to årene gjelder selvfølgelig innvandrerbefolkningen fra de nye EØS-landene. I 2004 var den på 13 000, knapt 4 prosent av totalen, mens andelen to år seinere var økt til nesten 5 prosent, eller over 18 000. Sammensetningen har endret seg enda mer, fra å ha en andel menn på bare 37 prosent i 2004 til 49 prosent i 2006. Tilveksten de siste to åra har vært på 4 000 menn og vel 1 000 kvinner. Tilveksten har vært sterkest blant menn i aldersgruppen 30-44 år, fra 1 000 til 3 000, mens antallet kvinner i denne aldersgruppen er økt fra 2 500 til 3 000. Innvandrerbefolkningen fra de nye EØS-landene har altså endret seg mye på to år, og som en følge av disse endringen må en vente i hvert fall en viss økning i familieinnvandringen.

Østby (2005) gjenga en serie med tall for familieinnvandring fra de 8 landene fra 1997 til 2004. For 2005 var det en videre oppgang i antall familiegjenforeninger, fra 775 til 1 200. Oppgangen skrev seg i første rekk fra Polen (+350) og Litauen (Utlendingsdirektoratet 2006b). Dette er likevel ikke så store tall at de påvirker strukturen på innvandringen herfra i særlig grad. I 2006 er det skjedd en ytterligere økning, og Polen var 1. halvår 2006 det land med flest familiegjenforeninger. Ingen av de andre landene kommer blant de ti største. En bør bruke de nye datakildene som kopler oppholdsgrunnlag fra DUF med demografiske data fra DSF for å forstå dynamikken i disse familieinnvandringene, og hva de kan ha å bety for seinere gjenutvandring.

Vi skal ikke innenfor rammen av dette notatet forsøke å sammenlikne innvandringen fra de nye EØS-landene til Norge og til andre nordiske land eller resten av EØS. Det er fortsatt slik at Norge gir langt flere oppholdstillatelser enn de andre nordiske land til sammen, men alle landene mangler gode data for det antallet fra de nye EØS-landene som er i de nasjonale arbeidsmarkedene. Resten av EØS-landene har enda mer usikre data, men det synes som om Irland har et relativt stort innslag av borgere fra de nye EØS-landene. Forskjellene de gamle EØS-landene i mellom avspeiler i stor grad forskjeller i etterspørsel etter arbeidskraft og i lønnsnivå, mer enn de avspeiler tidligere kontaktmønstre.

Oppmerksomheten er særlig knyttet til dem som arbeider i bygge- og anleggssektoren, og Berge et al (2006) viser at denne sektoren trolig har større andel av de sysselsatte fra de nye EØS-landene enn andre sektorer. Vi skal likevel ikke glemme at også landbrukssektoren har nesten like stor andel, og at UDIs tillatelsesdata viser at det fortsatt er politidistrikter som Rogaland, Vestfold, Østfold og Hedmark (Utlendingsdirektoratet 2006a) med landbruk med store behov for sesongarbeidskraft som gir de fleste tillatelsene.

² Personer født i utlandet med to utenlandsfødte foreldre og de barna som slike foreldrepar får etter ankomst til Norge

I gjennomgangen av bruken som følger i dette kapitlet skal vi ikke gå i detalj inn på hvordan rettighetene til de ulike ordningene er, men vi omtaler noen hovedtrekk i regelverket, og viser ellers bare til Østby (2005), og de kildene som refereres der. Rekkefølgen av tiltakene er slik som i forrige gjennomgang.

3.2 Bruken av de enkelte stønadene

Sykepenger

For å få sykepenger kreves at en har vært i arbeid i minst fire uker før syketilfellet, og at en har vært i arbeid i Norge minst en dag. Resten av arbeidsperioden kan oppfylles ved arbeid i et annet EØS-land. De fleste arbeidsinnvandrere vil trolig kvalifisere for sykepenger om behovet melder seg og en er registrert på riktig måte. I alt er bruken av sykepenger oppfattet som svært omfattende i Norge, og i 4. kvartal 2005 utgjorde de legemeldte sykefravær 6,7 prosent av de avtalte dagsverk (<http://intranett/emner/06/02/sykefratot/>, se også Østby 2004, kap. 12.3). Gjennomsnittlig sykefravær for 2005 var også 6,7 prosent.

Sykepenger ytes av fra folketrygden etter 16 dagers sykemelding, og gjelder derfor bare de langvarige syketilfellene. Det er ikke nyankomne innvandrere som er de flittigste brukerne av sykepenger. I tabell 3.5b ser vi at det bare er 1,4 prosent av de nyankomne i 2005 fra de nye medlemslandene som er brukere av sykepenger det året. Dette er på nivå med den ene prosenten brukere det var i de siste åtte månedene av 2004. Nyankomne fra andre EØS-land ligger klart høyere, mens andre nyankomne innvandrere har mye mindre bruk av sykepenger. Dette skyldes trolig ikke bare helsetilstanden i denne siste gruppen, men også at mange er flyktninger. Svært få både av dem og av andre fra disse landene er i arbeid så kort etter ankomst. Dermed er også andelen som kan ha rett på sykepenger liten.

De som kom i 2004 har som rimelig er mye mer bruk av sykepenger i 2005 enn i 2004. Andelen er økt fra 0,8 prosent til 4 prosent (tabell 3.5a). Dette er en stor økning, men tallene er lavere enn for innvandrere ankommet i 2004 fra andre EØS-land.

Tabell 3.5a. Mottakere av sykepenger i 2005 blant personer ankommet til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	694	356	338	3,4	3,5	3,2
Nye EØS-land	96	56	40	4,1	3,9	4,4
Øvrige EØS-land	328	167	161	5,5	5,2	5,9
Andre land	270	133	137	2,2	2,5	2,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.5b. Mottakere av sykepenger i 2005 blant personer ankommet til Norge i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	500	322	178	1,6	2,0	1,1
Nye EØS-land	65	38	27	1,4	1,2	1,8
Øvrige EØS-land	255	163	92	2,7	3,1	2,2
Andre land	180	121	59	1,0	1,6	0,6

For innvandrere som gruppe er bruken av sykepenger varierende, men gjennomsnittet ligger over det som gjelder personer som ikke tilhører innvandrerbefolkningen. Forskjellene de enkelte gruppene i mellom (tabell 3.6) avspeiler i stor grad ulikhetene i yrkesaktivitet og botid. Innvandrerbefolkningen fra de nye EØS-landene bruker noe sjeldnere sykepenger enn andre innvandrere. Menn herfra har den laveste andelen av alle grupper i tabellen. De har høy yrkesaktivitet, men på den annen side er det en meget stor andel nyankomne blant dem.

Samlet ble det brukt nesten to milliarder kroner i 2005 til sykepenger for de 36 000 i innvandrerbefolkningen som hadde rett til slike ytelser. De som ankom i 2005 brukte bare én prosent av dette beløpet, og de som kom fra de nye EØS-landene mottok vel 10 prosent av summen til nyankomne, litt mindre enn det deres andel av nyankomne skulle tilsi. Sykepenger er altså et velferdstiltak som koster store beløp også for innvandrere, men det benyttes i meget beskjeden grad av nyankomne innvandrere, og særlig lite blant nyankomne fra de nye EØS-landene. Dette altså til tross for at en stor andel av de nyankomne er yrkesaktive, og ville hatt rett til sykepenger om behov hadde oppstått. Etter hvert som oppholdstiden øker vil nok bruken bli vanligere, men vi ser foreløpig ikke noen tendenser til at bruken øker mer for dem fra de nye EØS-landene enn fra andre land.

Tabell 3.6. Mottakere av sykepenger i 2005 blant innvandrerbefolkningen. Absolutte tall og i prosent av alle bosatte innvandrere per 31.12 2005

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	36 340	16 735	19 605	9,4	8,8	10,0
Norden	6 678	2 571	4 107	12,5	10,1	14,5
Øvrige EØS-land	3 494	1 785	1 709	9,2	8,6	10,0
Nye EØS-land	1 527	445	1 082	8,1	5,0	11,0
Andre europeiske land	5 285	2 314	2 971	10,5	10,1	10,8
Nord-Amerika, Oseania	624	243	381	6,8	5,7	7,7
Asia med Tyrkia	13 894	6 984	6 910	9,0	9,3	8,8
Afrika	3 085	1 695	1 390	6,5	6,6	6,4
Sør- og Mellom-Amerika	1 753	698	1 055	12,3	10,9	13,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Rehabiliterings- og attføringspenger

Det får en rett til om en har vært medlem i folketrygden i året umiddelbart før kravet fremsettes, og en må ha mottatt sykepenger eller vært arbeidsuføre minst ett år. Arbeidsperioder i andre EØS-land før innvandring til Norge regnes med dersom en har arbeidet i Norge minst én dag. Det er altså vanskelig for en nyinnvandret å få denne rettigheten, i alle fall dersom en er førstegangsinnvandrer. Tabell 3.7b viser at *ingen* nyankomne i 2005 fra de nye medlemslandene har fått en slik ytelse, i likhet med i 2004, men den er i 2005 tilstått i alt 48 nyankomne innvandrere fra andre deler av verden, de fleste fra de gamle EØS-landene. Dette vil nok i stor grad være personer som har bodd i Norge tidligere.

Blant dem som kom etter utvidelsen i 2004, er det færre enn tre personer fra de nye EØS-landene som har fått rehabiliteringspenger i 2005.

Tabell 3.7a. Mottakere av rehabiliterings- og attføringspenger i 2005 blant personer ankommet til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	60	34	24	0,3	0,3	0,3
Nye EØS-land	:	:	:	:	:	:
Øvrige EØS-land	:	:	:	:	:	:
Andre land	33	17	9	0,3	0,3	0,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.7b. Mottakere av rehabiliterings- og attføringspenger blant personer ankommet til Norge i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	48	38	10	0,2	0,2	0,1
Nye EØS-land	-	-	-	-	-	-
Øvrige EØS-land	29	22	7	0,3	0,4	0,2
Andre land	19	16	3	0,1	0,2	0,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Beløpet som gikk til innvandrere ankommet etter 1. mai 2004 for dette formålet i 2005 er 10 millioner kroner, nyankomne fra de nye EØS-landene fikk mindre enn 50 000 kroner. Den innvandrerbefolkningen som bodde i Norge ved inngangen til 2004 fikk 1,8 milliarder kroner. Vi har ikke noen naturlig referansegruppe for å vurdere om dette er mye eller lite, men ytelsen er en rettighet for alle medlemmer av folketrygden. Det er svært liten variasjon mellom innvandrere fra de ulike deler av verden både i andelen som mottar rehabiliteringspenger, og det beløpet de får.

Fødselspenger

Reglene her er som ved sykepenger, en må ha arbeidet i Norge minst én dag, og resten av opptjeningsperioden kan oppfylles ved arbeid ellers i EØS-området. En må ha vært i arbeid i minst 6 av de siste 10 månedene før stønadperioden starter. Blant nyankomne innvandrere er det svært få som får fødselspenger, men mange ville nok hatt rett til det om de øvrige krav i ordningen var oppfylt. Blant de som ankom etter 1. mai 2004 var det svært få som fikk utbetalt fødselspenger i 2004, men i 2005 var det blitt nesten én prosent blant dem som fikk det. Blant de nyankomne i 2005 var det 0,3 prosent som fikk fødselspenger i 2005. I denne gruppen var andelen litt større blant personer fra nye EØS-land enn blant andre. Når mange tall i tabell 3.8 er prikket ut, skyldes det at det er for få mannlige mottakere til at tallene kan offentliggjøres. I innvandrerbefolkningen i Norge er det vanligere med mottak av fødselspenger. Det gjelder en knapp prosent av mennene i innvandrerbefolkningen og 2,8 prosent av kvinnene. De fra nye EØS-land ligger lavere enn andre innvandrergrupper. Andelen av innvandrerbefolkningen som mottok fødselspenger var lavere i 2005 enn i 2004.

Mottak av fødselspenger bør tolkes i lys av innvandrerbefolkningens demografiske struktur, siden en ung befolkning med stor andel som lever i par vil få utbetalt mye mer enn en eldre befolkning preget av enslige. Blant innvandrerne fra de nye EØS-landene er det mange i reproduktiv alder, men vi kjenner ikke familieforholdene for den store andelen som har

eventuell familie igjen i hjemlandet. Innvandrerbefolkningen mottok vel 400 millioner kroner i fødselspenger, hvorav 20 millioner til nyankomne. EØS-borgere fikk 4 av disse 20 millionene.

Tabell 3.8a. Mottakere av fødselspenger blant personer ankommet til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	191	46	145	0,9	0,5	1,4
Nye EØS-land	20	:	:	0,9	:	:
Øvrige EØS-land	94	:	:	1,6	:	:
Andre land	77	12	65	0,6	0,2	0,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.8b. Mottakere av fødselspenger blant personer ankommet til Norge i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	110	26	84	0,3	0,2	0,5
Nye EØS-land	23	:	:	0,5	:	:
Øvrige EØS-land	59	:	:	0,3	:	:
Andre land	28	3	25	0,2	0,0	0,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Engangsstønad ved fødsel.

Dette utbetales til kvinner som er bosatt i Norge og føder barn, og som *ikke* har krav på fødselspenger. Siden det er nesten ingen nyankomne innvandrere som kan ha opptjent rett til fødselspenger, vil denne engangsstønaden være svært mye vanligere for denne gruppen enn for andre, uansett fra hvilket land de er kommet. Den ble gitt til knapt 5 000 kvinner i innvandrerbefolkningen i 2005. Så mange som nesten en tredel av disse, vel 1 500 kvinner, er ankommet etter 1. mai 2004, se tabell 3.9a og b. 7,5 prosent av kvinnene som kom i 2004 etter 1. mai mottok engangsstønad ved fødsel i 2005, det store flertall fra land utenfor EØS-regionen. Dette er kvinner som vi vet har høyere fruktbarhet enn andre, og lave yrkesprosenter, og som dermed ikke har krav på fødselspenger. Av innvandrerkvinner som kom i 2005 var det nesten 5 prosent som fikk fødselengangsstønad. Andelen blant dem som kom fra nye EØS-land i 2005 var større enn blant dem som kom året før, til forskjell fra kvinner som kom fra de andre regionene. Dette er muligens et uttrykk for at innvandrere fra de nye EØS-landene etter hvert blir bedre kjent med sine rettigheter. Det gjennomsnittlige beløpet er på vel 30 000 kr. for alle grupper, slik at utbetalt beløp til alle dem som er ankommet etter EØS-utvidelsen er på vel 50 millioner i 2005, mens de som kommer fra et av de nye EØS-landene fikk knapt 3 millioner av dette. Samlet beløp som innvandrerkvinner fikk var 165 millioner kroner. Det er ikke andre ordninger hvor andelen som utbetales til nyankomne er så høy.

Tabell 3.9a. Mottakere av fødselsengangsstønad i 2005 blant personer ankommet Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

Ankommet fra	Befolkningen i alt			Med fødselsengangsstønad		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
I alt	803	-	803	.	-	7,5
Nye EØS-land	31	-	31	.	-	3,4
Øvrige EØS-land	49	-	49	.	-	1,8
Andre land	723	-	723	.	-	10,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.9b. Mottakere av fødselsengangsstønad i 2005 blant personer ankommet Norge i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

Ankommet fra	Befolkningen i alt			Med fødselsengangsstønad		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
I alt	744	.	744	.	-	4,8
Nye EØS-land	53	.	53	.	-	3,6
Øvrige EØS-land	67	.	66	.	-	1,6
Andre land	624	.	624	.	-	6,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ytelser til enslige forsørgere

Dette er en type ytelser som ikke faller inn under EØS-avtalens koordineringsregler, men siden den gis også til noen innvandrere er det rimelig å ta dem med i vår gjennomgang. Ytelsene omfatter utdanningsstønad, overgangsstønad og stønad til barnetilsyn. Antallet mottakere for hver ordning er summert, til tross for at den samme personen *kan* ha mottatt mer enn en ytelse. Eventuelt overlapp er for lite til å kunne influere på våre konklusjoner. For å unngå problemet med små tall, er tabell 3.10a og b gitt uten fordeling på kjønn, og overgangsstønad og stønad til barnetilsyn er slått sammen. Det er ingen nyankomne innvandrere som har mottatt denne ordningens utdanningsstønad. Få menn er mottakere av ytelser til enslige forsørgere, og det er også for få mottakere blant nyankomne fra de nye EØS-landene til at vi kan offentliggjøre tallene.

Tabell 3.10a. Enslige forsørgere ankommet til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004 som mottar overgangsstønad og stønad til barnetilsyn i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt	Prosent
Sum	101	0,5
Nye EØS-land	:	:
Øvrige EØS-land	:	:
Andre land	81	0,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.10b. Enslige forsørgere ankommet til Norge i 2005 som mottar overgangsstønad og stønad til barnetilsyn, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt	Prosent
Sum	68	0,2
Nye EØS-land	:	:
Øvrige EØS-land	:	:
Andre land	49	0,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

I den samlede innvandrerbefolkningen er det langt vanligere å motta ytelser som enslig forsørger. Nesten 5 000 mottar overgangsstønad og nesten 4 000 mottar stønad til barnetilsyn. Innenfor hver gruppe er det bare 4-5 prosent av mottakerne som er menn. Innvandrerbefolkningen med bakgrunn i de nye EØS-landene har et mottak av ytelser til enslige forsørgere som er noe mindre enn resten av innvandrerbefolkningen. Den eneste gruppen som kommer systematisk høyere ut enn gjennomsnittet på alle slike ytelser, er innvandrerkvinner fra Afrika, hvor kvinner fra Somalia nok er den viktigste gruppen siden det derfra er kommet mange enslige kvinner med barn.

Beløpene til overgangsstønad og stønad til barnetilsyn utgjør i overkant av 400 millioner kroner i 2005. De nyankomne får om lag 2 prosent av dette, men nesten intet til innvandrere fra de nye EØS-landene.

Barnetrygd

utbetales for barn under 18 år. Som hovedregel skal de være bosatt i Norge, men trygd utbetales også for barn bosatt i andre land i EØS-området om foreldrene har krav på slik trygd gjennom sin tilknytning til Norge. En betydelig andel av alle nyankomne innvandrere er mottakere av barnetrygd, som vi kan vente ut fra innvandrernes aldersfordeling. Tabell 3.11a og b viser at nesten 7 prosent av dem som kom i 2005 mottok barnetrygd det året, de fra de nye EØS-landene er på gjennomsnittsnivået. Andelen mottakere i 2004 blant dem som ankom etter utvidelsen var i underkant av 7 prosent, borgere av de nye EØS-landene lå noe lavere (tabell 5.9 i Østby 2005). Andelen blant dem som ankom i 2004 er dobbelt så høy i 2005 (tabell 3.11b), og oppgangen er enda mye sterkere for borgere av de nye EØS-landene. Igjen er det færrest mottakere fra de gamle EØS-landene.

Det er langt flere kvinner enn menn som er mottakere, men blant de nyankomne fra EØS-landene er andelen "bare" dobbelt så stor blant kvinnene. Dette har trolig sammenheng med hvor mange menn som er kommet til Norge uten at familien har fulgt med, og at barn det mottas trygd for blir tilbake i hjemlandet. Oppgangen i andel mottaker fra 2004 til 2005 er selvfølgelig stor for alle som ankom etter utvidelsen i 2004, og særlig stor for menn fra de nye EØS-landene. Dette kan ha sammenheng ikke bare med at mange er i en alder hvor de har fått barn, men også med at kunnskapene om rettigheter til barnetrygd for barn i hjemlandet er blitt mer utbredt. Fortsatt synes andelen som mottar barnetrygd noe lav for en gruppe med så stor andel i reproduktiv alder som det nyankomne innvandrere fra de nye EØS-landene har.

Tabell 3.11a. Mottakere av barnetrygd i 2005 blant personer ankommet til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	2 753	389	2 364	13,3	3,9	22,3
Nye EØS-land	356	175	181	15,2	12,1	20,1
Øvrige EØS-land	431	46	385	7,2	1,4	14,0
Andre land	1 966	168	1 798	15,9	3,1	25,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.11b. Mottakere av barnetrygd i 2005 blant personer ankommet til Norge i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	2 095	315	1 780	6,7	2,0	11,5
Nye EØS-land	316	172	144	6,7	5,3	9,8
Øvrige EØS-land	423	52	371	4,5	1,0	9,1
Andre land	1 356	91	1 265	7,8	1,2	12,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Blant alle mottakere av barnetrygd i Norge, er om lag 10 prosent innvandrere. Denne andelen er større enn innvandrerandelen i totalbefolkningen, og skyldes til en viss grad at det er flere kvinner i reproduktiv alder blant innvandrerne enn det er i befolkningen ellers, men også at andelen som har barn blant noen innvandrergrupper er høyere enn blant gjennomsnittet. Hver tredje innvandrerkvinn er mottaker av barnetrygd (se tabell 3.12). Dette tallet er litt lavere enn for 2004, og nedgangen er størst i andelen mottaker fra Asia, Afrika og de nye EØS-landene. Det er ikke større forskjeller i andel mottakere mellom de ulike gruppene enn det forskjeller i deres fruktbarhet og aldersfordeling kan forklare. Når nye EØS-land har den største befolkningsandelen som får barnetrygd (26,8 prosent av innvandrerbefolkningen herfra) har nok dette sammenheng også med at det i denne gruppen vil være mange med barn i hjemlandet, og at andelen mottakere blant menn herfra er høyere enn blant andre menn.

Tabell 3.12. Mottakere av barnetrygd i 2005 blant innvandrerbefolkningen. Absolutte tall og i prosent av alle bosatte innvandrere per 1.1. 2006

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	70 265	4 297	65 958	18,1	2,3	33,7
Norden	9 238	540	8 698	17,2	2,1	30,8
Øvrige EØS-land	5 037	437	4 600	21,2	2,1	26,9
Nye EØS-land	3 548	509	3 039	26,8	5,7	30,8
Andre europeiske land	9 583	375	9 208	19,0	1,6	33,6
Nord-Amerika, Oseania	1 427	87	1 340	15,5	2,1	26,9
Asia med Tyrkia	30 219	1 443	28 776	19,5	1,9	36,5
Afrika	7 991	731	7 260	16,9	2,8	33,4
Sør- og Mellom-Amerika	3 222	175	3 047	22,5	2,7	38,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Mennene utgjør 6 prosent av mottakerne blant innvandrerne. Det har gjennomgående vært en liten økning i andelen menn som mottar barnetrygd i alle innvandrergupper, med unntak av dem fra de nye EØS-landene hvor andelen mottakere er økt fra 1,6 til 5,7 prosent på ett år. Dette antas å være et tegn på at mange har barn i hjemlandet de får barnetrygd for, og at kunnskapen om denne rettigheten er blitt vanligere. En eventuell økning i fødselshyppigheten kan ikke forklare så store sprang.

Barnetrygd til innvandrere utgjør 1,6 milliarder kroner i 2005. Av dette mottok innvandrere som ankom etter EØS-utvidelsen omtrent fem prosent. De som kom fra de nye EØS-landene etter 1. mai 2004 mottok i 2005 13 millioner i barnetrygd. Vi antydte i 2005 at det beløpet som ble utbetalt i 2004 var lavere enn det de hadde krav på, og beløpet har i tråd med dette vokst mye fra 2004 til 2005.

Kontantstøtte

Dette er en ytelse som utbetales for barn mellom ett og tre år som ikke eller bare delvis gjør bruk av barnehageplass med offentlig støtte. Den kan som barnetrygd også utbetales for barn som oppholder seg i andre EØS-land, og som ikke har barnehageplass med offentlig støtte, men det er mulig at dette ikke er allment kjent blant potensielle mottakere. Det var 16 personer som ankom fra de nye EØS-landene etter 1. mai i 2004 som mottok kontantstøtte i 2004, mens denne gruppen var vokst til 66 i 2005 (tabell 3.13a). Dette er fortsatt mindre enn gjennomsnittet for andre nyankomne grupper, og som for barnetrygd er det en relativt stor andel menn blant mottakerne fra denne regionen. Forklaringen er fortsatt at det er mange menn som har flyttet hit og som har familie og barn i hjemlandet. Nyankomne i 2005 (tabell 3.13b) har en klart større andel mottakere enn nyankomne i 2004 hadde i ankomståret. Noe av dette vil henge sammen med at eksponeringstiden var bare åtte måneder i 2004, mot hele året i 2005, men når oppgangen i andelen mottakere er klart størst blant dem fra de nye EØS-landene, kan nok bedre kjennskap til ordningen blant disse også spille en rolle.

Kontantstøttebruken blant innvandrere i Norge er beskrevet i en rapport for BLD (Daugstad 2006). Grupper med relativt mange barn og lav yrkesdeltaking vil ha høyere andel som bruker kontantstøtte enn grupper med lav fruktbarhet og høy yrkesdeltaking. For innvandrere fra de nye EØS-landene kommer nok i tillegg at mange kan ha barn i hjemlandet som de kan ha rett til kontantstøtte for.

Tabell 3.13a. Kontantstøttemottakere i 2005 blant personer ankommet til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	673	80	593	3,2	0,8	5,6
Nye EØS-land	66	23	43	2,8	1,6	4,8
Øvrige EØS-land	128	22	106	2,1	0,7	3,8
Andre land	479	35	444	3,9	0,6	6,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.13b. Kontantstøttemottakere i 2005 blant personer ankommet til Norge i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	476	73	403	1,5	0,5	2,6
Nye EØS-land	61	25	36	1,3	0,8	2,4
Øvrige EØS-land	145	22	123	1,6	0,4	3,0
Andre land	270	26	244	1,6	0,4	2,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Blant innvandrerbefolkningen ved inngangen til 2006 var det nesten 5 prosent som var mottakere av kontantstøtte. Andelen var større blant personer fra Afrika og Asia enn fra resten av verden. Innvandrere fra de nye EØS-landene har en relativt lav andel stønadsmottakere, klart under andelen for innvandrere fra land i den tredje verden, men over andelen for Norden, øvrige EØS og Nord-Amerika og Oseania (tabell 3.14).

Tabell 3.14. Mottakere av kontantstøtte i 2005 blant innvandrerbefolkningen. Absolutte tall og i prosent av alle bosatte innvandrere per 1.1. 2006

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	17 902	1 703	16 199	4,6	0,9	8,3
Norden	1 635	87	1 548	3,0	0,3	5,5
Øvrige EØS-land	914	92	822	2,4	0,4	4,8
Nye EØS-land	640	76	564	3,4	0,8	5,7
Andre europeiske land	2 375	201	2 174	4,7	0,9	7,9
Nord-Amerika, Oseania	229	10	219	2,5	0,2	4,4
Asia med Tyrkia	8 679	947	7 732	5,6	1,2	9,8
Afrika	2 809	270	2 539	5,9	1,0	11,6
Sør- og Mellom-Amerika	621	20	601	4,3	0,3	7,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Siden innvandrerbefolkningen i gjennomsnitt har en større andel i reproduktiv alder enn gjennomsnittet er i Norge, fordi fruktbarheten er høyere og fordi kvinners yrkesdeltaking er lavere, er det grunn til å tro at innvandrebebefolkningen i gjennomsnitt oftere mottar kontantstøtte enn resten av befolkningen (se også Daugstad 2006). Innvandrerne mottok i 2005 vel ½ milliard kroner i kontantstøtte. Nyankomne etter 1. mai 2004 mottok om lag fem prosent av dette beløpet, og de fra de nye EØS-landene mottok vel en halv prosent av totalt beløp til innvandrere. Dette kan nok fortsatt være et underforbruk i forhold til rettighetene.

Alderspensjon

For å motta alderspensjon må en være fylt 67 år, og ha minst tre års trygdetid mellom 16 og 66 år. Det kreves minst ett års arbeid i Norge, resten av trygdetiden kan opptjenes i et annet EØS-land. Under slike betingelser er det ikke overraskende at tabell 3.15a og b viser at det ikke er noen nye innvandrere fra de nye EØS-landene som mottok alderspensjon i 2005. Det var noen få nyankomne fra resten av verden som fikk alderspensjon, men antallet er forsvinnende lavt. For å oppfylle kravene i regelverket vil dette være personer som tidligere har hatt en tilknytning til Norge. Av de nyankomne innvandrerne etter 1. mai 2004, var vel 200 personer over 64 år, og av disse var bare 7 fra de nye medlemslandene. I 2005 var det nesten 300 innvandrere over 64 år, og bare 4 fra de nye medlemslandene (se tabell 3.3 og 3.4). Det er altså svært få personer i den alder som mottar alderspensjon blant innvandrerne disse årene. Antallet

som mottok alderspensjon i 2005 blant personer ankommet etter 1. mai 2004 var 60 personer, noe som utgjør vel 10 prosent av alle 65 år og over i denne gruppen.

Tabell 3.15a. Mottakere av alderspensjon i 2005 blant personer ankommet til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	28	13	15	0,1	0,1	0,1
Nye EØS-land	-	-	-	-	-	-
Øvrige EØS-land	9	3	6	0,2	0,1	0,2
Andre land	19	10	9	0,2	0,2	0,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.15b. Mottakere av alderspensjon i 2005 blant personer ankommet til Norge i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	32	12	20	0,1	0,1	0,1
Nye EØS-land	-	-	-	-	-	-
Øvrige EØS-land	11	:	:	0,1	0,0	0,2
Andre land	21	:	:	0,1	0,1	0,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Antallet alderspensjonister i innvandrerbefolkningen er i all hovedsak en følge av denne befolkningens aldersfordeling, men noen få i riktig alder har likevel for kort botid i Norge til å fylle kravene. Trygdestatistikken viser at 2,5 prosent av mottakerne av alderspensjon tilhører innvandrerbefolkningen, noe som tilsvarer omtrent deres andel av den eldre befolkningen i Norge. De største gruppene er fra Norden og de gamle EØS-landene. Fra de nye EØS-landene vil det være alderspensjonister som opprinnelig var flyktninger fra Polen og Ungarn, og som kom til Norge på 1940- og 1950-tallet. Til forskjell fra de fleste andre grupper, er det et flertall av menn blant disse alderspensjonistene.

Uførepensjon

En må ha vært medlem av folketrygden minst 3/1 år før uføretidspunktet, men denne tiden kan opptjenes med trygdeperioder i andre EØS-land. Sannsynligheten for at noen av dem som kom i 2004 skal ha rukket å få tildelt uførepensjon er svært liten. I tabell 3.16a ser vi at dette gjelder ingen fra de nye EØS-landene i 2004, og få fra resten av verden. De det gjelder har nok hatt en viss tilknytning til Norge tidligere, og flertallet har sin bakgrunn i de "gamle" EØS-landene. Blant dem som kom fra nye EØS-land i 2005 var det færre enn tre som fikk uføretrygd i 2005.

Tabell 3.16a. Mottakere av uførepensjon i 2005 blant personer ankommet til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	26	15	11	0,1	0,1	0,1
Nye EØS-land	-	-	-	-	-	-
Øvrige EØS-land	18	10	8	0,3	0,3	0,3
Andre land	8	5	3	0,1	0,1	0,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.16b. Mottakere av uførepensjon i 2005 blant personer ankommet til Norge i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	26	13	13	0,1	0,1	0,1
Nye EØS-land	:	:	:	:	:	:
Øvrige EØS-land	17	9	8	0,2	0,2	0,2
Andre land	:	:	:	:	:	:

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det er en høyere andel innvandrere blant mottakere av uførepensjon enn blant mottakerne av alderspensjon. Dette er en følge av at innvandrerdelen er mye høyere i de aldersgrupper hvor uførepensjonistene befinner seg enn i befolkningen over 66 år. Innvandrernes bruk av uføretrygd er beskrevet nærmere hos Østby 2004 og Dahl og Lien 2006. Det er grupper som har vært i Norge lenge som har de høyeste andelene uføretrygdede.

Det samlede forbruk av uførepensjon i innvandrerbefolkningen var 2 milliarder kroner i 2005. Det gjennomsnittlige beløpet var noenlunde likt i alle grupper, men høyere blant innvandrere fra Afrika enn blant andre innvandrere. Dette kan ha sammenheng med at det kan være flere som forsørgeres av uføretrygdede fra Afrika enn fra resten av verden. Beløpet som går til nyankomne (ankommet etter 1. mai 2004) utgjør knapt tre promille av samlet utbetalt beløp til uføre innvandrere i 2005, praktisk talt ingenting til nyankomne fra de nye EØS-landene.

Dagpenger ved arbeidsledighet

For å få dagpenger ved arbeidsledighet kreves generelt at en er reell arbeidssøker (må kunne ta ethvert tilbud om arbeid), og har hatt en inntekt på minst 1,5 G siste kalenderår eller 3 G siste tre år. For å ha rett til dagpenger må en ha vært heltidsarbeidende i minst 16 uker siste kalenderår, eller 32 uker i løpet av de siste tre årene. Dessuten må en ha vært i heltidsarbeid i Norge minst 8 uker innenfor en 12-ukers periode. For personer som er omfattet av overgangsreglene er ikke disse vilkårene uten videre oppfylt idet oppholdstillatelsen som arbeidstaker forutsetter at vedkommende kan dokumentere tilsetning i en heldagsstilling. Dermed kan personer omfattet av overgangsreglene først få dagpenger etter å ha vært sammenhengende sysselsatt i en heltidsstilling i landet i 12 måneder og for øvrig fyller de vanlige vilkårene.

Tabell 3.17a og b antyder at noen nok får arbeidsledighetstrygd før de har vært registret bosatt i 12 måneder, på samme måte som det var i 2004. Dette viser at reglene praktiseres noe ulikt. Vi ser at blant dem som kom i 2004 er andelen som hadde mottatt arbeidsledighetstrygd betydelig høyere i 2005 enn den var i 2004, 1,6 prosent av innvandrerne fra nye EØS-land, mot 0,2 i 2004. Likevel vitner dette fortsatt om en svært lav arbeidsledighet. Av dem som kom i 2004 fra

de nye EØS-landene er det blitt relativt mange ledige kvinner i 2005. For alle andre grupper er det relativt flere arbeidsledige menn enn kvinner.

Tabell 3.17a. Personer ankommet Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Mottakere av dagpenger ved arbeidsløshet utbetalt fra folketrygden¹ i 2005. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

Ankommet fra	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	392	270	122	1,9	2,7	1,2
Nye EØS-land	37	22	15	1,6	1,5	1,7
Øvrige EØS-land	234	154	80	3,9	4,8	2,9
Andre land	121	94	27	1,0	1,7	0,4

¹ Fra lønns- og trekkoppgaveregisteret (kode 147).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.17b. Personer ankommet Norge i 2005, etter statsborgerskap. Mottakere av dagpenger ved arbeidsløshet utbetalt fra folketrygden¹ i 2005. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

Ankommet fra	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	410	321	89	1,3	2,0	0,6
Nye EØS-land	28	24	4	0,6	0,7	0,3
Øvrige EØS-land	207	144	63	2,2	2,8	1,5
Andre land	175	153	22	1,0	2,1	0,2

¹ Fra lønns- og trekkoppgaveregisteret (kode 147).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vi vet fra andre kilder at arbeidsledigheten er stor blant mange innvandrergupper, og at innvandrere fra de nye EØS-landene ligger nær innvandrere fra de gamle EØS-landene i arbeidsledighet, og langt lavere enn andre innvandrere fra land i resten av Øst-Europa og fra den tredje verden (Østby 2004, og <http://www.ssb.no/emner/06/03/innvarbl/arkiv/tab-2006-02-23-01.html>). I november 2005 var arbeidsledigheten blant innvandrere fra de nye EØS-landene 4,2 prosent, mot 3,5 for dem fra Norden og resten av EØS og 10 prosent for innvandrere fra andre land i Øst-Europa. Tabeller som gir antallet mottakere av dagpenger uten å kontrollere for gruppens alderssammensetning er ikke egnet å sammenlikne arbeidsledigheten mellom grupper fordi en befolkning med mange barn og gamle selvfølgelig vil ha relativt færre arbeidsledige enn en befolkning med få barn og gamle.

Innvandrerbefolkningen ved inngangen til 2006 fikk i 2005 utbetalt 1,5 milliarder kroner i dagpenger ved arbeidsledighet, slik at det er et stort samlet beløp det er snakk om. Nyankomne EØS-borgere mottok om lag én promille av dette beløpet. Arbeidsledighet er ikke et problem like etter nye EØS-borgeres innvandring fordi deres oppholdstillatelse ofte er avhengig av fulltids arbeid, men når oppholdstiden blir lenger, vil arbeidsledighet i noen grad ramme også denne gruppen. I løpet av sommeren har det kommet enkelte avisartikler om polakkers vansker med å få arbeid, men disse problemene har til nå ikke blitt synlige i statistikken over arbeidsledighet.

Bostøtte

Bostøtte gis til husstander med minst én person under 18 eller over 65 år, eller som har trygder eller stønader, som sosialhjelp, over en lengre periode. Det vil neppe være mange nyankomne innvandrere som ikke er flyktninger som oppfyller kravene. Nyankomne fra nye EØS-land som

omfattes av overgangsreglene vil sjelden fylle kravene til bostøtte. Tabell 3.18a og b viser at det er i all hovedsak er nyankomne innvandrere fra gruppen andre land som er mottakere, trolig er de fleste flyktninger. Fra de nye EØS-landene er det så få mottakere at de ikke kan fordeles på kjønn av hensyn til at tallene da blir for små til å kunne offentliggjøres. Når vi sammenlikner med resultatene fra 2004, ser vi at av alle dem som ankom mellom 1. mai og 31. desember 2004 var det i 2004 bare 0,7 prosent som fikk bostøtte, mens andelen var hele 5,8 prosent i 2005. De store tallene og den store tilveksten er knyttet til innvandrere fra land utenom EØS-området.

Tabell 3.18a. Personer ankommet Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004 etter statsborgerskap. Mottakere av bostøtte fra Husbanken i 2005. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

Ankommet fra	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
I alt	1 204	805	399	5,8	8,0	3,8
Nye EØS-land	6	:	:	0,3	:	:
Øvrige EØS-land	24	:	:	0,4	:	:
Andre land	1 174	793	381	9,5	14,7	5,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.18b. Personer ankommet Norge i 2005 etter statsborgerskap. Mottakere av bostøtte fra Husbanken i 2005. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

Ankommet fra	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
I alt	534	362	172	1,7		
Nye EØS-land	5	:	:	0,1	:	:
Øvrige EØS-land	14	:	:	0,2	:	:
Andre land	515	354	161	3,0	4,8	1,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Innvandrerbefolkningen i alt mottok nesten ½ milliarder kr i bostøtte i 2005. Nyankomne fikk 31 millioner, av dette gikk bare 150 000 kr til nyankomne fra de nye EØS-landene. Dette er altså en ytelse som tilfaller innvandrerbefolkningen, men ikke de nyankomne, og slett ikke de fra EØS-området.

Studiestøtte fra Statens lånekasse

Grunnet omlegging av regelverk og datakilder har vi ikke nye tall for dette. Disse tallene vil nå foreligge utpå høsten. I 2004 var det særlig nyankomne fra land utenfor EØS-regionen som fikk slik støtte. Fra de nye EØS-landene var det bare et dusin mottaker, og samlet overføring (lån pluss stipend) var vel ½ million kroner (Østby 2005).

Økonomisk sosialhjelp

Slik hjelp utbetales til personer som har lovlig opphold i riket, og som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom andre kilder, som arbeidsinntekt, trygd etc. Ved søknad fra en frisk og arbeidsfør person skal vedkommende normalt henvises til å søke arbeid. Sosialhjelpen kan nok være en av de ytelsene en har fryktet kunne trekke innvandrere av en type noen kaller velferdsturister til Norge. Tabell 3.19a og b viser at bruken av sosialhjelp blant personer fra de nye EØS-landene er ganske moderat både ankomståret og året etter. 0,3 prosent av dem som kom fra de nye EØS-landene i 2005 fikk sosialhjelp samme året, men det gjaldt 0,9 prosent i 2005 av dem som kom i 2004. Også i 2004 var det 0,3 prosent av dem som ankom det året fra

de nye EØS-landene som mottok sosialhjelp. For andre nyankomne er bruken av sosialhjelp mye vanligere, både blant personer fra andre EØS-land og særlig blant innvandrere fra andre deler av verden. Her spiller det trolig en vesentlig rolle at mange nyankomne innvandrere fra resten av verden er flyktninger som kommer til å være avhengige av overføringer i lang tid framover. En del bidrag til flyktninger føres åpenbart fortsatt som sosialhjelp, men det meste kommer nok under andre typer tilskudd og overføringer. Tallene kan derfor ikke brukes til å anslå hvor stor andel av innvandrere fra utenfor EØS-området som kort etter innvandring er avhengig av sosialhjelp. Fra 2006 blir det lettere å skille mellom sosialhjelp og andre overføringer til nyankomne flyktninger.

De overgangsreglene som skulle hindre at innvandrere fra de nye medlemslandene skulle komme til Norge for å leve på overføringer synes å ha vært effektive. For innvandrere fra de nye EØS-landene etter utvidelsen synes ikke en mulig tilgang på sosialhjelp i Norge ha spilt noen rolle for flyttingen.

Tabell 3.19a. Mottakere av økonomisk sosialhjelp i 2005 blant personer ankommet til Norge i perioden 1. mai til 31. desember 2004, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle ankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	1 838	1 112	726	8,9	11,1	6,8
Nye EØS-land	21	7	14	0,9	0,5	1,5
Øvrige EØS-land	127	78	49	2,1	2,4	1,8
Andre land	1 690	1 027	663	13,7	19,0	9,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.19b. Mottakere av økonomisk sosialhjelp i 2005 blant personer ankommet til Norge i 2005, etter statsborgerskap. Absolutte tall og i prosent av alle nyankomne

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	1 604	985	619	5,1	6,3	4,0
Nye EØS-land	16	6	10	0,3	0,2	0,7
Øvrige EØS-land	163	101	62	1,7	1,9	1,5
Andre land	1 425	878	547	8,2	11,9	5,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruk av sosialhjelp i innvandrerbefolkningen er beskrevet nærmere i Østby (2004), Gaasø (2005) og Dahl og Lien (2006). Tabell 3.20 viser også at det er mange mottakere av sosialhjelp blant innvandrerne. Nesten 20 prosent av stønadsmottakerne er innvandrere, mot en innvandrerandel på 8 prosent i befolkningen under ett. Andelen innenfor de ulike grupper som er mottakere av sosialhjelp, varierer svært mye. Blant innvandrere fra Norden, EØS og Nord-Amerika er det 2-3 prosent som mottar sosialhjelp, mens andelen blant dem med bakgrunn i Asia, Afrika og Latin-Amerika ligger mellom 8 og 19 prosent. Det er ikke forskjeller av betydning mellom innvandrere fra nye og gamle EØS-land. Mens det gjennomgående er en større andel menn enn kvinner som står som mottakere av sosialhjelp, er andelen størst blant kvinnene fra de nye EØS-landene, både blant de nyankomne (tabell 3.19a og b) og i hele gruppen (tabell 3.20). Noen forklaring på dette synes ikke å ligge i disse enkle datasettene.

Innvandrerbefolkningen fikk utbetalt 1,8 milliarder i sosialhjelp i 2005. En del av dette beløpet kan være knyttet til introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger. Nyankomne innvandrere

er, som vi kunne vente, store brukere av sosialhjelp, men mindre enn en million kroner gikk i 2005 til nyankomne innvandrere fra de nye EØS-landene.

Tabell 3.20. Mottakere økonomisk sosialhjelp i 2005 blant innvandrerbefolkningen. Absolutte tall og i prosent av alle bosatte innvandrere per 01.01 2006

	I alt			Prosent		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Sum	33 021	19 985	13 036	8,5	10,5	6,7
Norden	1 344	829	515	2,5	3,3	1,8
Øvrige EØS-land	608	385	223	1,6	1,9	1,3
Nye EØS-land	568	180	388	3,0	2,0	3,9
Andre europeiske land	5 373	2 918	2 455	10,7	12,7	9,0
Nord-Amerika, Oseania	164	88	76	1,8	2,1	1,5
Asia med Tyrkia	14 868	9 623	5 245	9,6	12,6	6,7
Afrika	8 968	5 429	3 539	18,9	21,0	16,2
Sør- og Mellom-Amerika	1 128	533	595	7,9	8,2	7,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4. Konklusjoner

Hvor stort det samlede innslaget i det norske arbeidsmarkedet av arbeidskraft ankommet fra de nye EØS-landene etter utvidelsen, vet vi ikke med sikkerhet. I tillegg til dem som er registrert som innvandrere (skal oppholde seg i Norge i minst 6 måneder) er det svært mange som *ikke* skal registreres som innvandrere, men som kan fanges opp gjennom andre kilder som Arbeidstakerregisteret, UDIs tillatelsesdata og informasjon som kommer til Sentralskattekontoret for utenlandssaker. Det er imidlertid en god del som ikke dekkes av disse kildene, i tillegg til at det nok er mange som etter regelverket skulle vært registrert, men som ikke blir det. Det store flertallet blant de registrerte kommer fra særlig Polen og så Litauen. Fra landene utenom Polen og Baltikum er tallene beskjedne. Det er fortsatt langt flere som kommer til Norge enn til de andre nordiske landene. Når vi sammenlikner nettoinnvandringen de siste åtte måneder i 2004 med tallene for 2005, er det en klart større økning i innvandringen fra de nye EØS-landene enn fra andre, og det er fortsatt mye større oppgang for menn enn for kvinner.

Noen ordninger brukes i et visst omfang. Dette gjelder særlig rettigheter som under gitte betingelser tilfaller de som føder eller har barn. Med såpass stor andel av de nyankomne fra nye EØS i reproduktiv alder, men med såpass få barn som flytter med til Norge, kan det fortsatt være mulig at det er færre som bruker disse ordningene enn antallet som har rett til dem.

- *Fødselspenger* er det fortsatt relativt få som får. Men en snau prosent av dem som kom i 2004 fikk det i 2005. I 2004 var det nesten ingen som fikk fødselspenger, siden det skulle ganske mye til å fylle kravene for tildeling etter mindre enn åtte måneders opphold i Norge.
- *Engangsstønad ved fødsel* var det relativt mange som fikk tilgang på i ankomståret i 2004, og den samme andelen av kvinnene (3,5 prosent) fikk det i 2005, både blant de ankomne i 2004 og de ankommet i 2005. Denne ordningen er altså lite avhengig av oppholdstiden.
- *Barnetrygd* er den ordningen som klart de fleste mottar, om lag 10 prosent av dem fra de nye EØS-landene som er kommet etter 1. mai 2004. Over halvparten av antallet velferdsordninger som gruppen har fått, gjelder barnetrygd. Det er en stor oppgang i antall mottakere av barnetrygd fra 2004 til 2005. Det er grunn til å tro at bedre kjennskap til ordningen er viktigere enn oppgang i andelen med barn. Dette er i overensstemmelse med det vi antydte om underforbruk av visse ordninger i fjor. Selv om vi ikke har opplysninger om hvem som har barn i hjemlandet, synes det som om andelen som mottar barnetrygd er relativt liten, siden så mange av innvandrerne er i reproduktiv alder.
- *Kontantstøttebruken* er det klar oppgang i fra 2004 til 2005, trolig igjen knyttet til bedre kjennskap til ordningen. For alle disse ordningene knyttet til barn er det relativt mange menn fra de nye EØS-landene som er mottakere. Det er trolig en betydelig andel av barna som det mottas støtte for som fortsatt befinner seg i hjemlandet.

Samlet beløp for disse ordningene relatert til barn var i 2005 litt under 25 mill kroner, eller om lag tre firedeler av det samlede beløpet som ble utbetalt. Antallet mottakere av barnetrygd er nesten 700, og de fleste mottakerne av de andre ordningene er trolig også mottakere av barnetrygd.

Det var også et betydelig antall som mottok *sykepenger* en eller annen periode i 2005, 160 personer eller 2 prosent av målgruppen. Det var en klar oppgang fra 2004 til 2005 for dem som ankom i 2004, men fortsatt er bruken langt mindre enn gjennomsnittet i Norge, og lavere enn blant andre innvandrergrupper, særlig når vi ta hensyn til den store yrkesaktiviteten. Ordningen

er slik utformet at siden så mange i vår målgruppe er i arbeid, vil antallet med rett til sykepenger ved sykdom være stort.

Dagpenger ved arbeidsledighet er det naturlig nok relativt få som mottar, siden oppholdstillatelsen i utgangspunktet er knyttet til personen har heltids arbeid. I 2004 var det nesten ingen som fikk slik stønad, og i 2005 var det fortsatt mindre enn én prosent av målgruppen. *Sosialhjelp* var det fortsatt ikke mange som fikk i 2005, og det var små beløp som var involvert. De som før utvidelsen fryktet innvandring for å utnytte velferdsordningene hadde kanskje denne ordningen i tankene, men det er altså få som får tildelt sosialhjelp.

I alt var det i 2005 1 200 stønadstilfeller for vår målgruppe, med samlet utbetalt beløp på vel 30 millioner kroner. Dette er langt mer enn i 2004, dels fordi det nå dreier seg om dobbelt så mange personer, og fordi tallene for ordninger som henger nøye sammen med botid (eller erfaring) stiger. Den store økningen er knyttet til ordninger som angår barn (barnetrygd, kontantstøtte etc.). Her antar vi at mye av økningen også er knyttet til øket kjennskap til ordningene. Det er fortsatt svært liten bruk av ordninger som er knyttet til høy alder eller lang botid, som rimelig er.

På lengre sikt vil selvfølgelig dette bildet måtte endre seg, og bruken av mange velferdsordninger vil bli vanligere som følge av at rettighetene blir annerledes når oppholdstiden blir lenger. Så langt virker det som om innvandrere fra de nye EØS-landene i sin atferd likner atskillig mer på innvandrere fra de gamle EØS-landene enn de likner på andre fra Øst-Europa. Dette kan vise seg å bli enda tydeligere når innvandringen i framtida vil kunne skje på samme grunnlag som for andre EØS-borgere.

Gjennomgåelsen her gir oss et ganske klart bilde av at de som er kommet til Norge fra de nye EØS-landene etter utvidelsen, har gjort det for å jobbe. Selv om mange som er her på arbeid ikke blir registrert som innvandrere, så tyder våre data på at praktisk talt alle som får tilgang på velferdsgoder faktisk blir registrert som innvandrere i våre registre. Omfang og sammensetning av deres bruk av velferdsordninger henger nøye sammen med at gruppen i stor grad er relativt unge menn som er her for å arbeide.

Referanser

Arbeids- og administrasjonsdepartementet (2004): EU-utvidelsen. Beskyttelse ved alvorlige ubalanser i arbeidsmarkedet. Diskusjonsnotat

Berge, C., H. Næsheim og B. Østvedt (2006): Sysselsatte og registrerte arbeidsledige på korttidsopphold i Norge. Rapporter 2006/4. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger

Dahl, G. og S. Lien (2006): [Uførepensjon og sosialhjelp/introduksjonsstønad blant innvandrere](#). Rapporter 2006/24. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger

Daugstad, G. (2006): Omfang av bruk av kontantstøtte blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Rapporter 2006/26. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger

Dølvik, J. E., L. Eldring, J. Horgen Friberg, T. Kvinge, S. Aslesen og A. M. Ødegård (2006), [EU-utvidelsen: Endringer i norske bedrifters arbeidskraftsstrategier?](#) Fafo-notat 2006:14

Friberg, J. Horgen (2006), [Individuell arbeidsinnvandring. utfordringer to år etter EU-utvidelsen](#). Fafo Østforum. Fafo-notat 2006:07

Gaasø, K. (2005): Sosialhjelp til innvandrere: Mest hjelp til å etablere seg. Samfunnsspeilet 1/2005, side 17-23.

Kommunal- og regionaldepartementet (2004): EU-utvidelsen og velferdsordninger – Oppfølgingsrapport fra en tverrdepartemental arbeidsgruppe

Statistisk sentralbyrå (2006): Flyttestatistikk 2005. <http://www.ssb.no/emner/02/02/20/innvutv/>

Utlendingsdirektoratet (2004): Evaluering av foreløpige konsekvenser av EØS-utvidelsen – 1. rapport. Avdeling for faglig strategi og koordinering, 21.12.2004

Utlendingsdirektoratet (2006a): <http://www.udi.no/templates/OversiktssideType1.aspx?id=3589> oppslagsord EØS-utvidelsen formål arbeid mai 2006 - pps

Utlendingsdirektoratet (2006b): <http://www.udi.no/templates/Statistikk.aspx?id=6086>

Østby, L. (2003): Innvandring fra nye EU-land; fortid, nåtid og mulig framtid. Notater 2003/44. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger

Østby, L. (red. 2004): Innvandrere i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del I Demografi og del II Levekår. Notater 2004/65 og 66. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger

Østby, L. (2005): Bruk av velferdsordninger blant nyankomne innvandrere fra de nye EØS-landene. Notater 2005/24. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 2006/23 T. Tveikrem Sæter og I. T. Holmen: Prisindeks for bilutleie. 31s.
- 2006/24 Ø. Linnestad og G.M. Mølseth: Forprosjekt "Godstransport på kysten". 66s.
- 2006/25 K. Loe Hansen: Indikatorer på kjemikalieområdet- Risiko for skade på helse og miljø grunnet bruk av kjemiske stoffer. 46s.
- 2006/26 A. Akselsen, S. Lien og Ø. Sivertstøl: FD-Trygd. Variabelliste. 58s.
- 2006/27 J. Heldal og A. Rusti: Om samordning av utvalg vedbruk av PRN-tall. 29s.
- 2006/28 C. Nordseth og Ø. Sivertstøl: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Fødsels- og sykepenger, 1992-2003. 134s.
- 2006/29 A. Linderud: Verdipapirstatistikk. Dokumentasjonsnotat. 54s.
- 2006/30 V.V. Holst Bloch, H. Høye, M. Steinnes og J.K Undelstveit: Kartbasert rapportering i KOSTRA - en mulighetsstudie. 50s.
- 2006/31 E. Høydal: Monitor for sekundærflytting. En deskriptiv analyse av sekundærflyttinger blant flyktninger bosatt i Norge i 1995-2004. 67s.
- 2006/32 E.Cometa Rauan: Undersøking om foreldrebetaling i barnehagar, januar 2006. 46s.
- 2006/33 T. Skarøhamar: Kriminalitet gjennom ungdomstiden blant nordmenn og ikke-vestilige innvandrere. En analyse av fødselskullet 1977. 36s.
- 2006/34 N. Hagesæther og L-C. Zhang: Om arbeidsledighet i AKU og Arena. 19s.
- 2006/35 T. Hægeland, Lars J. Kirkebøen og Oddbjørn Raaum: Skoleresultater 2005. En kartlegging av karakterer fra grunnskoler og videregående skoler i Norge. 83s.
- 2006/36 S. Skaare: Undersøkelse om «Utbrenthet i enkelte yrker» 2005. Dokumentasjonsrapport. 68s.
- 2006/37 O.F. Vaage: Barn og unges idrettsdeltakelse og foreldres inntekt. Analyse med data fra Levekårsundersøkelsen 2004. 31s.
- 2006/38 A.Vedø og L. Solheim: En praktisk innføring i utvalgsplanlegging. 40s.
- 2006/39 H.C. Hougen: Samordnet levekårsundersøkelse 2005 - tverrsnittsundersøkelsen. Dokumentasjonsrapport. 156s.
- 2006/40 T. Nøtnæs, S. Bytingsvik og B. Hole: Resultater fra brukertesting av ssb.no. 34s.
- 2006/41 KOSTRA. Arbeidsgrupperapporter 2006. 169s.
- 2006/42 T. Gulbrandsen: Levekårsundersøkelse blant studenter. Dokumentasjonsrapport. 66s.
- 2006/43 A-G. Jørstad: Overvåkingssystemet for bedrifter i Bof. 19s.
- 2006/44 M. høstmark og B.O. Lagerstrøm: Undersøkelse om Arbeidsmiljø: Destruktiv atferd i arbeidslivet. Dokumentasjonsrapport. 43s.
- 2006/45 T.K. Schjerven og K.Å. Wass: Faglig modell og rammeverk i StatRes. 67s.
- 2006/47 K. Henriksen: Utvalgsplan til konsumprisindeksens nye matvareindeks - Basert på strekkodedata. 23s.
- 2006/48 A.B. Thorud, D. Rafat, S. Ferstad og E. Vinju: Tverrgående revisjon i KOSTRA - Bedring av påliteligheten i nøkkeltallene. 65s.
- 2006/49 T. Granseth: Grensehandel. En analyse av kvaliteten av data. 48s.
- 2006/50 E. Engelién, H. Høie og M. Steinnes: Bygging i strandsona. Metode og resultater. 18s.